

Natko Štiglić

Primerjalna analiza kulturne diplomacije Republike Slovenije v sosednjih državah (2006–2023)

Izvleček

Prispevek predstavlja primerjalno analizo kulturne diplomacije Republike Slovenije v štirih sosednjih državah – Avstriji, Italiji, Madžarski in Hrvaški, v obdobju od leta 2006 do 2023. Sistematičen pregled temelji izključno na analizi letnih poročil Ministrstva za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, pri čemer so obravnavani konkretni kulturni projekti, ki jih je organizirala Republika Slovenija. Uporabljena je bila kvalitativna analiza poročil. Rezultati kažejo, da je Republika Slovenija relativno raznoliko razvijala kulturno diplomacijo v sosednjih državah in z bogatimi kulturni vsebinami, hkrati pa obstajajo omejitve in prostor za izboljšave, ki je tesno povezan tudi z institucionalno podporo. Te ugotovitve so neposredno uporabne za nadaljnje raziskave o optimizaciji kulturne diplomacije, na primer pri dolgotrajnih strategijah in širšem dostopu do kulturnih vsebin.

Ključne besede: kulturna diplomacija, Slovenija, sosednje države, primerjalna analiza, Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, kulturni projekti

1 Uvod

Kulturna diplomacija (KD) v sodobnem času postaja ena glavnih dejavnosti ministrstev za zunanje zadeve (Rana 2002, 97). Vendar pa je kljub njenemu pomenu doslej relativno malo študij, ki bi sistematično primerjale konkretne ukrepe Republike Slovenije (v nadaljevanju Slovenije) v vseh štirih sosednjih državah skozi daljše časovno obdobje. Namen tega prispevka je zapolniti to vrzel tako, da na podlagi empirične analize uradnih letnih poročil Ministrstva za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije (MZEZ)¹ v obdobju 2006–2023² predstavi pregled in primerjavo KD Slovenije v omenjenih državah. Temeljna zasnova raziskave temelji na empirični analizi vsebine letnih poročil MZEZ v obdobju 2006–2023. Uporabljena metoda je kvalitativna analiza poročil s poudarkom na identifikaciji, razvrstitvi in primerjanju konkretnih oblik KD v štirih sosednjih državah: Avstriji, Italiji, Madžarski in Hrvaški. Identificirani podatki so bili nato sistematično urejeni po državah in letih. V zaključnem poglavju se podaja primerjalna analiza, ki izpostavi podobnosti in razlike med pristopi ter nakaže možne smeri za nadaljnji razvoj KD Slovenije v prihodnje.

Na temelju ugotovitev, ki sta jih izpeljala in identificirala Udovič in Podgornik (2016, 125), so bila pri analizi KD Slovenije v sosednjih državah kategorizirana tista vsebinska mesta, ki jih na področju kulture opravljajo ministrstva za zunanje zadeve in njihove agencije: a) sodelovanje z drugimi državami na področju kulture, znanosti³ in izobraževanja;⁴ b) koordinacija

1 MZEZ se je do januarja 2023 imenovalo MZZ (Ministrstvo za zunanje zadeve). Ker se je ime institucije spremenilo, smo tudi v seznamu literature in virov ime spremenili v MZEZ.

2 V prispevku so analizirana letna poročila Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije za obdobje 2006–2023, saj so ta poročila javno dostopna in omogočajo sistematičen pregled dejavnosti kulturne diplomacije Slovenije v sosednjih državah. V času pisanja prispevka je sicer bilo objavljeno tudi letno poročilo za leto 2024, a brez podatkov o KD Slovenije do sosednjih držav, zato poročila nismo vključili v raziskavo.

3 Čeprav se znanost lahko umešča v okvir KD, po našem mnenju presega kulturo v ožjem smislu, saj se znanost bolj povezuje z vprašanji tehnološkega razvoja in inovacij. Prav zaradi teh dimenzij se je v praksi oblikoval poseben koncept znanstvene diplomacije, ki omogoča, da se znanstveno sodelovanje obravnava kot samostojen instrument zunanje politike. Ker je znanost področje, ki zahteva lastno diplomatsko obravnavo zaradi svojega strateškega pomena, ga v naši analizi namerno izpuščamo. Poleg tega pa so v sodobnem času dejavnosti KD tako široke (kot so glasba, film, ples, medknjižnično sodelovanje, izmenjave, obiski, razstave, festivali itd.), da se je treba omejiti »zgolj« na kulturne dejavnosti v smislu umetnosti (Mark 2009, 10).

4 Podobno kot umetnost tudi jezik ni zgolj komunikacijsko orodje, temveč predstavlja nosilca kulturnih vrednot, zgodovine in simbolne pripadnosti, zato je njegova promocija neoločljiv del KD (Mark 2009, 36; Vieytez 2016, 17). Pri tem ima izobraževanje ključno vlogo kot institucionalni mehanizem za prenos, ohranjanje in mednarodno promocijo jezika. Šolski sistemi, univerzitetni lektorati in različni izobraževalni

veleposlaništev, konzulatov, misij in kulturnih inštitutov v tujini; c) pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb (na področju kulture); d) ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami in svojimi državljani v tujini; e) promocija pozitivne državne podobe z različnimi instrumenti (kot so razstave, koncerti, filmske projekcije, dobrodelne prireditve itd.) (Udovič & Podgornik 2016, 125). Čeprav je ministrstvo za zunanje zadeve začetni in temeljni akter KD, imajo ključno vlogo KD veleposlaništva (Bojinović Fenko & Požgan 2014, 25) in državni kulturni centri,⁵ ki so pogosto v pristojnosti veleposlaništev in predstavljajo visoko raven sodelovanja (Rana 2007, 98–100). Poleg teh dveh institucij sta pri KD pomembna še ministrstvo za kulturo in delno tudi ministrstvo za izobraževanje (Udovič & Podgornik 2016, 127–129), ki svoje dejavnosti usklajujeta z ministrstvom za zunanje zadeve ter tudi narodne manjšine (Zamorano 2016, 178) – v našem primeru slovenske narodne manjšine v sosednjih državah. KD je torej naloga vseh treh ministrstev (kot tudi veleposlaništev, konzulatov, državnih kulturnih centrov in narodnih manjšin), le da ministrstva za kulturo in izobraževanje izvajajo konkretna dejanja KD, ki jih je sprožilo ministrstvo za zunanje zadeve (Udovič & Podgornik 2016, 127–129).

Prispevek se zavestno omeji na vsebino teh poročil in se ne naslanja na dodatno literaturo, saj želi ponuditi neposreden vpogled v tiste aktivnosti, ki jih Slovenija (MZEZ) sama prepoznava, načrtuje in javno poroča kot del svoje zunanje politike. Uradna poročila predstavljajo pomemben (znanstveni) vir in so tudi refleksija tega, kako Slovenija razume lastno KD, katere kulturne vsebine izpostavlja ter kakšne cilje ima. Tako je naše temeljno raziskovalno vprašanje, kako in na kakšen način je Slovenija med letoma 2006 in 2024 izvajala KD v štirih sosednjih državah ter s kakšnimi kulturnimi vsebinami. Pri tem velja opozoriti in upoštevati nekatere metodološke omejitve raziskave. Letna poročila prav gotovo ne vključujejo vseh kulturnih dejavnosti, temveč tiste, ki so bile zaznane in zapisane s strani MZEZ Slovenije. Zaradi konceptualnega okvira in razumevanja KD (ki smo jo prej definirali) smo se osredotočili izključno na kulturne vsebine, ki so bile neposredno organizirane ali sofinancirane s strani MZEZ Slovenije (ali pristojnih ministrstev, veleposlaništev, konzulatov, kulturnih centrov in manjšin), kar pomeni, da

programi v tujini omogočajo ne le širjenje jezikovnega znanja, temveč tudi posredovanje kulturnih vsebin, kar krepi mehko moč države in spodbuja medkulturno razumevanje.

- 5 Tu je treba ločiti med državnim kulturnim centrom in »običajnim« kulturnim centrom. Državni kulturni center deluje kot podaljšana roka države v zunanjem kulturnem prostoru in je njegovo delovanje usmerjeno v promocijo državne kulture, jezika in pozitivne podobe države v tujini. Bistveno je, da tak center pogosto deluje pod okriljem ministrstev (npr. ministrstva za zunanje zadeve). Glavna razlika je torej v institucionalni pripadnosti in strateškem cilju: državni kulturni center deluje kot instrument zunanje (kulturne) politike, medtem ko kulturni center deluje predvsem za kulturno oskrbo lokalnega prebivalstva.

analiza zajema le aktivnosti, ki so del formalne KD Slovenije. Zavestno ne vključujemo spontanah, neformalnih ali zasebnih kulturnih izmenjav (tako posameznikov kot tudi ustanov), saj te aktivnosti ne sodijo pod institucionalno načrtovano KD in jih je težje sistematično dokumentirati ali povezati z zunanjepolitičnimi cilji države. Kvalitativna analiza prav tako ne meri vpliva ukrepov ali ocenjuje kakovostne ravni kulturne ponudbe, ampak njihovo sistematično pojavnost. Raziskava zajema le državno perspektivo, ne pa pogleda akterjev iz držav gostiteljic ali manjšinskih organizacij. Kljub tem omejitvam pa raziskava omogoča primerjalno longitudinalno analizo kulturne diplomacije RS na osnovi enotnega in kontinuiranega dokumentarnega korpusa.

2 Kulturna diplomacija Slovenije na Hrvaškem

V letu 2006 je veleposlaništvo Slovenije v Zagrebu pripravilo predlog za ustanovitev slovenskega kulturnega centra na Hrvaškem (MZEZ 2006, 66). V letu 2007 so slovenski umetniki na Hrvaškem delovali na različnih kulturnih področjih, kot so razstave, koncerti in gledališke predstave. V letu 2008 je veleposlaništvo Slovenije organiziralo ali odprlo naslednje dogodke: razstavo Park Škocjanske jame, razstavo podvodne fotografije v Dubrovniku, v sodelovanju s Kulturnim društvom Bazovica in Muzejem za moderno in sodobno umetnost Reka dan slovenske kulture na Reki, v sodelovanju z Zagrebško filharmonijo koncert Slovenske filharmonije, razstavo ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja v Slovenskem domu Zagreb in razstavo Sandija Črveka v zagrebški galerij Forum. Ena izvedena razstava je bila pod pokroviteljstvom tedanjih predsednikov Slovenije in Hrvaške. Sodelovanje pri izobraževanju je potekalo na podlagi protokola iz leta 2002 (MZEZ 2008, 62).

V osrednji knjižnici Slovencev, knjižnici I. G. Kovačiča v Karlovcu, so leta 2009 potekali Slovenski dnevi.⁶ Med knjižnico I. G. Kovačiča in knjižnico Mirana Jarca iz Novega mesta pa je bil podpisan sporazum o financiranju skupnega projekta z naslovom Besede in riječi, ki ga sestavljajo »tečajji slovenskega in hrvaškega jezika, izmenjave kulturnih vsebin, spodbujanje čezmejne izmenjave knjig med knjižnicama in promoviranje projektov«. Od preostalih kulturnih vsebin so v letu 2009 zabeležene predvsem razstave. V Muzeju sodobne umetnosti v Zagrebu so bila razstavljeni dela slovenskih avtorjev, dve razstavi sta bili organizirani tudi s strani veleposlaništva Slovenije in Slovenskega doma Zagreb (MZEZ 2009, 62–63).

6 Delovanje osrednje slovenske knjižnice sodi pod KD, saj Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu v skladu z Zakonom o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (2006) zagotavlja finančna sredstva za sofinanciranje programov in projektov, ki se dodeljujejo na podlagi javnega razpisa.

Sodelovanje na področju kulture med Slovenijo in Hrvaško se je nadaljevalo v letu 2010, predvsem v obliki razstav, kjer na državni ravni izpostavljam razstavo V iskanju estetske utopije, ki sta jo v Zagrebu odprla predsednika obeh vlad Borut Pahor in Jadranka Kosor, ter razstavo Risba 62 na Slovenskem II, ki sta jo v Muzeju moderne umetnosti v Zagrebu odprla slovenska ministrica za kulturo skupaj s hrvaškim ministrom za kulturo. Na področju izobraževanja je bil podpisan protokol o sodelovanju med slovenskim ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo in hrvaškim ministrstvom za znanost, izobraževanje in šport, s ciljem nadaljevanja obstoječega sodelovanja. Slovenska manjšina in društva na Hrvaškem so obeležila slovenski kulturni praznik ter različne slovesnosti, kot so obletnica rojstva pesnika Stanka Vraza, slovesno odkritje spominske plošče Josipu Gorupu, slovesnost ob 80. obletnici delovanja Slovenskega doma Zagreb, Slovenske dneve in Dneve slovenske kulture (MZEZ 2010, 61–62).

Med ustanovami, slovenskimi društvi in posamezniki so se v letu 2011 izvedle različne razstave, predstavitve in koncerti. Na državni ravni pa je omenjen koncert, ki ga je ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije in Hrvaške organiziralo veleposlaništvo Slovenije (MZEZ 2011, 57–58). S ciljem promocije slovenske filmske produkcije v tujini so v letu 2016 in 2017 Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (Sektor za javno diplomacijo in mednarodno sodelovanje v kulturi), izbrana slovenska veleposlaništva in Slovenski filmski center organizirali projekt Dnevi slovenskega filma, ki je potekal tudi na Hrvaškem (MZEZ 2016, 97; MZEZ 2017, 91). Leta 2018 se je v sodelovanju z veleposlaništvom Slovenije odprl slovenski lektorat na Reki (MZEZ 2018, 88). V letih 2021 in 2022 pa je omenjeno, da je Slovenija podpirala slovensko manjšino na Hrvaškem s ciljem njene večje vidnosti in ohranjanja slovenskega jezika (MZEZ 2021, 59; MZEZ 2022, 46). Dejavnosti KD Slovenije na Hrvaškem od leta 2006 do leta 2022 so prikazane v spodnji tabeli.

Tabela 1: KD Slovenije na Hrvaškem v obdobju 2006–2023

Leto	Kulturne vsebine	Kategorija ⁷
2006	Veleposlaništvo Slovenije je pripravilo predlog za ustanovitev slovenskega kulturnega centra na Hrvaškem.	a, b, e
2007	Slovenski umetniki na razstavah, koncertih, gledaliških predstavah.	e
2008	Organizacija razstav: Park Škocjanske jame, podvodna fotografija v Dubrovniku, dan slovenske kulture na Reki, koncert Slovenske filharmonije, razstava Primoža Trubarja, razstava Sandija Červeka; nekateri dogodki pod pokroviteljstvom predsednikov.	a, b, e
2009	Slovenski dnevi v knjižnici I. G. Kovačiča v Karlovcu; podpis sporazuma o financiranju projekta Besede in riječi (širjenje znanja jezika skozi jezikovne tečaje in kulturne vsebine).	a, d, e

7 Kategorije, ki sta jih identificirala Udovič in Podgornik (2016, 125).

Leto	Kulturne vsebine	Kategorija ⁷
2010	Razstavi V iskanju estetske utopije (odprla predsednika vlad) in Risba 62 na Slovenskem II (odprla ministra za kulturo); podpis protokola o sodelovanju med ministrstvom za izobraževanje.	a, b, c, e
2010	Aktivnosti slovenske manjšine: obeleževanje kulturnih praznikov in obletnic.	d, e
2011	Razstave, predstavitve in koncerti; koncert ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije in Hrvaške (organizacija veleposlaništva Slovenije).	a, b, e
2016–2017	Projekt Dnevi slovenskega filma (MZEZ, Slovenski filmski center, izbrana veleposlaništva).	a, b, e
2018	Odprtje slovenskega lektorata na Reki.	a, b
2021–2022	Podpora slovenski manjšini za večjo vidnost in ohranjanje slovenskega jezika.	d

Vir: MZEZ 2006; 2007; 2008; 2009; 2010; 2011; 2016; 2017; 2018; 2021; 2022.

Povzetek vsebine KD Slovenije na Hrvaškem po kategorijah:

a) sodelovanje z drugimi državami na področju kulture, znanosti in izobraževanja: MZEZ in njihove agencije so koordinirale medinstitucionalne projekte (filharmonija, gledališče), organizirale razstave, koncerte in projekte v sodelovanju s hrvaškimi kulturnimi institucijami ter podpisale protokole in sporazume za izobraževanje in kulturno izmenjavo; b) koordinacija veleposlaništev, konzulatov, misij in kulturnih inštitutov: veleposlaništvo Slovenije v Zagrebu je prevzelo aktivno vlogo pri organizaciji dogodkov in projektov, vključno s koordinacijo kulturnih prireditev in filmskih projektov; c) pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb: primer je podpis protokola o sodelovanju med ministrstvi za izobraževanje Slovenije in Hrvaške (2010); d) ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami in državljani v tujini: poudarek je bil na podpori slovenski manjšini, obeleževanju kulturnih praznikov, ustanavljanju društev in jezikovno-kulturnih projektih Besede in riječi; e) promocija pozitivne državne podobe: MZEZ je prek razstav, koncertov, filmskih projekcij, kulturnih praznikov in dobrodelnih prireditev aktivno promoviralo Slovenijo in slovensko kulturo.

3 Kulturna diplomacija Slovenije v Avstriji

Na podlagi sporazuma o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti med Slovenijo in Avstrijo uspešno potekajo tudi izmenjave in dvostransko sodelovanje med posameznimi kulturnimi (in tudi znanstvenimi) ustanovami. V letu 2006 je na področju kulture in izobraževanja večino dogodkov organiziral Slovenski kulturni center Korotan, med katerimi so bile številne razstave, predstavitve in prireditve (MZEZ 2006, 56). Ob spremljanju kulturnih dogodkov na avstrijskem Koroškem je generalni konzulat v Celovcu

»pozornost namenjal tudi delovanju treh slovenskih kulturnih društev na Predarlškem, ki si s svojim delom in različnimi kulturno-družabnimi prireditvami prizadevajo za ohranjanje slovenske tradicije in običajev ter uveljavljanje v svojem okolju«. Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza, ki sta med koroškimi Slovenci osrednji kulturni organizaciji, sta organizirali kulturne prireditve, kot so »gledališke delavnice, jezikovne počitnice, gledališka abonmaja, simpozije, razstave, predavanja, glasbene prireditve« ipd.⁸ Na področju šolstva oziroma izobraževanja in dvojezičnosti se je v šolskem letu 2005/2006 povečalo zanimanje za dvojezični pouk.⁹ Na medijskem področju pa je v tem obdobju še naprej izhajal tednik slovenske manjšine Novice, ki ima pomembno vlogo pri informiranju ter kulturnem povezovanju med Slovenci na avstrijskem Koroškem¹⁰ (MZEZ 2006, 57).

V letu 2007 je bil sklenjen drugi program o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti med Slovenijo in Avstrijo za obdobje 2008–2012, s ciljem prihodnjega sodelovanja med državama (MZEZ 2007, 55). V šolskem letu 2007/2008 se je povečalo število vpisov k dvojezičnemu pouku, kar je pomenilo tudi pozitiven trend in kaže na sprejemanje slovenskega jezika na južnem Koroškem (MZEZ 2007, 57). Na državni ravni je v letu 2008 največjo vlogo imel generalni konzulat, ki je skupaj s Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo predstavljal slovensko kulturno in umetniško ustvarjalnost med slovensko manjšino in med nemško govorečo večino na Koroškem, organiziral številne dogodke na področju kulture in izobraževanja, med katerimi je bila prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku in številni koncerti. Pri razvijanju kulturnih stikov je sodelovalo tudi veleposlaništvo

8 Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza imata finančno podporo iz Slovenije (Računsko sodišče, Republika Slovenija 2017, 45, 49, 52, 70), zato je njihovo delovanje vključeno v KD.

9 »Področje šolstva Slovencev v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem je ena izmed prioritet meddržavnega sodelovanja med Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport RS, Zavodom RS za šolstvo in izobraževalnimi institucijami in šolami zunaj meja Slovenije« (Zavod RS za šolstvo, n. d). Na Koroškem obstajajo t. i. dvojezične šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom, namenjene predvsem slovenski narodni skupnosti na Koroškem. Gre za pouk slovenskega jezika v ljudskih šolah, novih srednjih šolah ali na gimnaziji (Narodni svet koroških Slovencev 2025; Zavod RS za šolstvo, n. d). Na področju izobraževanja in dvojezičnosti se je v šolskem letu 2005/2006 povečalo zanimanje za dvojezični pouk v ljudskih šolah na dvojezičnem območju, kar lahko razumemo tudi kot rezultat dolgoletnih prizadevanj slovenske manjšine ter podpore Slovenije pri ohranjanju slovenskega jezika in kulturne identitete (MZEZ 2006, 57; Narodni svet koroških Slovencev 2025). S tem se je posredno okrepila tudi KD, saj je tudi dvojezično šolstvo orodje za utrjevanje slovenske prisotnosti v Avstriji (na avstrijskem Koroškem).

10 Delovanje tiskanih medijev slovenskih manjšinskih skupnosti v sosednjih državah sodi pod KD, saj Urad za Slovence po svetu in zamejstvu v skladu z Zakonom o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (2006) zagotavlja finančna sredstva za sofinanciranje na področju tiskanih medijev.

Slovenije, ki je skupaj s Slovenskim kulturnim centrom Korotan prirejalo kulturne prireditve. Od drugih kulturnih dogodkov na državni ravni se je Slovenija predstavljala ob priložnosti predsedovanja Svetu EU, z obletnico rojstva Primoža Trubarja in Jožeta Plečnika ter razstavo in slovesnim odkrivanjem dvojezične spominske plošče Jožeta Plečnika. Na področju izobraževanja pa je izpostavljeno sodelovanje med Pedagoško fakulteto v Ljubljani ter Visoko pedagoško šolo v Celovcu (MZEZ 2008, 48–50).

Generalni konzulat je samostojno in v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo v letu 2009 soorganiziral kulturne dogodke in usmerjal delovanje slovenskih kulturnih društev na Predarlskem. Na področju kulture so bile v Avstriji pomembne tudi manjšinske založbe v Celovcu – Mohorjeva založba, Drava in Wieser (MZEZ 2009, 49). Skupaj s pristojnimi ministrstvi je veleposlaništvo v letu 2010 na področju kulture začelo z aktivnostmi za začetek delovanja Slovenskega kulturno-informacijskega centra na Dunaju (SKICA), na področju izobraževanja pa je prispevalo na področju jezikoslovja oziroma pri ustanovitvi katedre za slovenistiko na Univerzi na Dunaju (MZEZ 2010, 39–40). Kulturno delovanje slovenskih društev je potekalo v oblikah zborovske in gledališke dejavnosti, s podporo generalnega konzulata. Nadaljevalo se je tudi izvajanje dvojezičnega pouka na avstrijskem Koroškem (MZEZ 2010, 41).

Na Dunaju je bil leta 2011 kot dislocirana enota veleposlaništva ustanovljen Slovenski kulturno-informacijski center – SKICA, ki obenem predstavlja prvi državni slovenski kulturni center v tujini. Veleposlaništvo si je z uporabo spletnih strani »za obveščanje splošne javnosti o kulturnih in političnih dogodkih v organizaciji veleposlaništva« prizadevalo tudi za večjo medijsko pozornost Slovenije, pri kulturnih dogodkih pa je sodelovalo predvsem pri organizaciji koncertov (MZEZ 2011, 37). Slovenska manjšina na avstrijskem Koroškem pa je s podporo generalnega konzulata izvajala zborovske in gledališke dejavnosti (MZEZ 2011, 39).

V letu 2013 se je pod pokroviteljstvom MZEZ Slovenije v Deželni knjižnici v Gradcu odprla Slovenska čitalnica (MZEZ 2013, 59). V letu 2017 je bil podpisan dvostranski sporazum oziroma program o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti za petletno obdobje (2017–2021), katerega namen je bil na omenjenih področjih prispevati k sodelovanju med državama (MZEZ 2017, 93). V letu 2023 pa je med Slovenijo in Avstrijo potekalo načrtovanje delovnega programa v kulturi, izobraževanju in znanosti za obdobje 2023–2027 (MZEZ 2023, 38). Dejavnosti KD Slovenije v Avstriji od leta 2006 do leta 2023 so prikazane v spodnji tabeli.

Tabela 2: KD Slovenije v Avstriji v obdobju 2006–2023

Leto	Kulturne vsebine	Kategorija
2006	Kulturne izmenjave na podlagi Sporazuma o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti; organizacija večine dogodkov prek Slovenskega kulturnega centra Korotan; spremljanje kulturnih dogodkov na avstrijskem Koroškem s strani generalnega konzulata; podpora slovenskim kulturnim društvom v Predarlškem.	a, b, d, e
2007	Sklenitev drugega programa o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti za obdobje 2008–2012; povečano zanimanje za dvojezični pouk.	a, c, d
2008	Generalni konzulat v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo organizira prireditve za slovensko manjšino in nemško govorečo večino; sodelovanje veleposlaništva in kulturno-informacijskega centra Korotan; kulturna predstavitev Slovenije ob predsedovanju EU, obletnici Trubarja in Plečnika ter odkritje spominske plošče; sodelovanje med Pedagoško fakulteto Ljubljana in Visoko pedagoško šolo Celovec.	a, b, c, d, e
2009	Generalni konzulat v sodelovanju s slovenskimi kulturnimi organizacijami usmerja kulturno dejavnost društev na Predarlškem; pomen slovenskih manjšinskih založb v Celovcu (Mohorjeva, Drava, Wieser).	b, d, e
2010	Veleposlaništvo Slovenije z ministrstvi začne aktivnosti za Slovenski kulturno-informacijski center na Dunaju; prispevek k ustanovitvi katedre za slovenistiko na Univerzi na Dunaju; podpora zborovskemu in gledališkemu delovanju društev; nadaljevanje dvojezičnega pouka.	a, b, c, d, e
2011	Ustanovitev SKICA na Dunaju kot prvega slovenskega kulturnega centra v tujini; veleposlaništvo uporablja spletne strani za obveščanje javnosti in organizacijo koncertov; podpora generalnega konzulata manjšinskim kulturnim dejavnostim.	a, b, d, e
2013	Odpрте Slovenske čitalnice v Deželni knjižnici v Gradcu pod pokroviteljstvom MZEZ.	a, b, e
2017	Podpis dvostranskega programa o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti za obdobje 2017–2021.	a, c
2023	Načrtovanje delovnega programa v kulturi, izobraževanju in znanosti za obdobje 2023–2027.	a, c

Vir: MZEZ 2006; 2007; 2008; 2009; 2010; 2011; 2013; 2017; 2023.

Povzetek vsebine KD Slovenije v Avstriji po kategorijah:

a) sodelovanje z drugimi državami na področju kulture, znanosti in izobraževanja: Slovenija je z Avstrijo redno podpisovala programe sodelovanja v kulturi, izobraževanju in znanosti (2007, 2017, 2023), ki so omogočili okvir za sistematično dvostransko sodelovanje. Pomembno je bilo tudi sodelovanje univerz (Pedagoška fakulteta Ljubljana – Visoka pedagoška šola Celovec) ter ustanovitev katedre za slovenistiko na Univerzi na Dunaju; b) koordinacija veleposlaništev, konzulatov, misij in kulturnih inštitutov: generalni konzulat v Celovcu in Veleposlaništvo Slovenije na Dunaju sta bila ključna akterja pri organizaciji kulturnih dogodkov, še posebej v sodelovanju z manjšinskimi organizacijami in Slovenskim kulturnim centrom Korotan. Leta 2011 je bila ustanovljena SKICA kot dislocirana enota veleposlaništva Slovenije in prvi državni slovenski kulturni center v tujini, ki je postal osrednje orodje kulturne diplomacije; c) pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb: poleg

rednih kulturnih programov (2007, 2017, 2023) se omenjajo tudi konkretni dogovori glede kulturnih projektov (npr. priprave na SKICA); d) ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami in državljani v tujini: poseben poudarek je bil na podpori slovenski manjšini na Koroškem in Predarlškem, zlasti pri dvojezičnem pouku, delovanju kulturnih društev, organizaciji prireditev ter podpori manjšinskih založb (Mohorjeva, Drava, Wieser). Generalni konzulat je imel ključno vlogo kot povezovalac manjšinskih kulturnih dejavnosti; e) promocija pozitivne državne podobe: Slovenija se je v Avstriji promovirala z razstavami, koncerti, prireditvami ob predsedovanju EU, obletnicami Trubarja in Plečnika ter odprtjem Slovenske čitalnice v Gradcu. SKICA je od leta 2011 postala ključen instrument za kulturno promocijo, tudi z uporabo digitalnih orodij.

4 Kulturna diplomacija Slovenije v Italiji

Med Slovenijo in Italijansko republiko (v nadaljevanju Italijo) je na področju kulture v letu 2006 veljal Izvedbeni program kulturnega sodelovanja v letih 2004–2007 (MZEZ 2006, 69). Generalni slovenski konzulat (v Trstu) je na področju kulture organiziral in se udeleževal številnih kulturnih prireditev, med katerimi so predstavitve knjig, koncerti (klasične) glasbe ter fotografske in likovne razstave, pri tem pa je sodeloval tudi s slovenskimi organizacijami v Italiji (MZEZ 2006, 70–71). Na področju organizacije in promocije slovenske kulture v Italiji je v letu 2007 generalni konzulat (so)organiziral nekatere kulturne prireditve, kot so likovne in fotografske razstave, predstavitve (knjig in prevodov), predavanja, koncerti. Skupaj z mediji iz Slovenije, mediji slovenske manjšine v Italiji in predstavniki manjšine je generalni konzulat organiziral posvet o medijskem pokrivanju zamejskega prostora (MZEZ 2007, 70).

Veleposlaništvo Slovenije je v letu 2008 skupaj s predsednikom Italije soorganiziralo klasični koncert, ki sta se ga udeležila tudi predsednika obeh držav (Danilo Türk in Giorgio Napolitano). Lektorat za slovenski jezik na rimski univerzi La Sapienza je organiziral teden slovenskega filma (MZEZ 2008, 66). V letu 2009 je slovensko veleposlaništvo sofinanciralo razstavo slovenskega fotografa, v sodelovanju s lektoratom za slovenski jezik pa je na rimski univerzi La Sapienza soorganiziralo literarno srečanje s tremi slovenskimi avtorji (MZEZ 2009, 65–66). Generalni konzulat je ob slovenskem kulturnem prazniku organiziral uprizoritev priredbe pravljice Muca Copatarica, bil pokrovitelj glasbenega festivala Adriatic festival, ki je gostil slovenske glasbene skupine, ter podprl dejavnosti in projekte slovenskega društva v Milanu (MZEZ 2009, 66–67).

V letu 2010 je veleposlaništvo Slovenije sodelovalo pri pripravi Zbornika ob 90. obletnici prisotnosti slovenskega jezika v Neaplju, soorganiziralo

predstavljanje slovenskega umetnika Tadeja Pogačarja ter sponzoriralo otvoritev razstave slovenskega umetnika Mira Peršolje. Slovenski lektorati, ki »prispevajo k promociji slovenskega jezika in književnosti«, delujejo v Rimu, Padovi, Neaplju, Trstu in Vidmu. V letu 2010 je lektorat slovenskega jezika v Rimu na tamkajšnji univerzi soorganiziral literarni večer s slovenskim pisateljem Janijem Virkom, generalni konzulat pa je sponzoriral glasbeni festival Adriatic festival, ki je gostil slovenske glasbene skupine, podprl sodelovanje oziroma kulturne projekte med občinama Milje in Koper, kot so razstave umetniških del slikarja Lojzeta Spacala ter uprizoritev literarnih del pisatelja Borisa Pahorja. V slovenskih vrtcih in šolah je bil v tem letu zabeležen porast otrok italijanskih staršev ali mešanih zakonov¹¹ (MZEZ 2010, 68–69, 71).

Veleposlaništvo Slovenije je v letu 2011 pripravilo in podprlo naslednje kulturne prireditve: v Milanu razstavo slovenskega slikarja, v Rimu razstavo slovenskega arhitekta, razstavo fotografij slovenske Benečije ter razstavo fotografije portretov (MZEZ 2011, 64). Konzulat je podprl in sodeloval pri pripravah kulturnih prireditev: ob 20-letnici slovenske samostojnosti prireditev v organizaciji krovnih organizacij slovenske manjšine v Italiji, okrepljeno sodelovanje z občino Trst, kjer je bilo dogovorjeno intenzivnejše sodelovanje na področju filma, operet, gledaliških predstav, razstava slovenskih primorskih umetnikov, nastop ljubljanske glasbene akademije in Glasbene matice v Trstu, razstava umetnika Zorana Mušiča, otvoritev Slovenskega paviljona v Benetkah ter razstava slovenske sodobne umetnosti v Sestu al Reghena. V študijskem letu 2011/2012 je bilo prvič na Univerzi v Trstu mogoče študirati slovenistiko tudi kot magistrski študij, v slovenskih šolah in vrtcih pa se je rast vpisanih otrok iz mešanih zakonov in italijanskih staršev nadaljeval (MZEZ 2011, 66).

V letu 2012 je konzulat podprl izvedbo slovenskega večera v tržaški knjigarni, veleposlaništvo pa je v sodelovanju z univerzo eCampus pripravilo pogovor s filozofinjo in sociologinjo Renato Salecl in predstavitev italijanskega prevoda njenega dela (MZEZ 2012, 94). Leta 2019 se je med Slovenijo in Italijo začelo usklajevanje programov sodelovanja v kulturi in izobraževanju za prihodnja leta (MZEZ 2019, 92). V letu 2022 sta ministrstvo za zunanje zadeve in konzulat organizirala predstavitev arhitekturnih del s ciljem mreženja med slovenskimi in italijanskimi arhitekti (MZEZ 2022, 88). Dejavnosti KD Slovenije v Italiji od leta 2006 do leta 2022 so prikazane v spodnji tabeli.

11 Pouk slovenskega jezika v Italiji se izvaja v slovenskih vrtcih, osnovnih, nižjih in višjih srednjih šolah, »slovenske šole pa niso namenjene le Slovencem v Italiji, ampak vsem, ki bi se radi naučili slovenščine ter odraščali v obeh jezikih in kulturah« (Zavod RS za šolstvo, n. d.).

Tabela 3: KD Slovenije v Italiji v obdobju 2006–2023

Leto	Aktivnost	Kategorija
2006	Izvedbeni program kulturnega sodelovanja 2004–2007; generalni konzulat organizira in sodeluje pri kulturnih prireditvah (knjige, koncerti, razstave); sodelovanje s slovenskimi organizacijami v Italiji.	a, b, e
2007	Generalni konzulat organizira likovne in fotografske razstave, predstavitve knjig in prevodov, predavanja, koncerte; posvet o medijskem pokrivanju zamejskega prostora.	a, b, d, e
2008	Veleposlaništvo Slovenije in predsednik Italije organizirata klasični koncert (prisotnost predsednikov obeh držav); lektorat La Sapienza organizira teden slovenskega filma.	a, b, e
2009	Veleposlaništvo Slovenije sofinancira fotografsko razstavo; lektorat La Sapienza organizira literarno srečanje s slovenskimi avtorji; generalni konzulat organizira prireditev Muca Copatarica, podpora Adriatic festivalu in društvu v Milanu.	a, b, d, e
2010	Veleposlaništvo Slovenije pripravlja zbornik ob 90. obletnici slovenskega jezika v Neaplju, soorganizacija umetniških predstavitev (Tadej Pogačar, Mira Peršolja); lektorati delujejo v Rimu, Padovi, Neaplju, Trstu, Vidmu; soorganizacija literarnega večera z Janijem Virkom; generalni konzulat podpira Adriatic festival, projekte Milje–Koper.	a, b, d, e
2011	Veleposlaništvo Slovenije organizira razstave slovenskih umetnikov v Milanu, Rimu, Sestu al Regheni; konzulat podpira kulturne prireditve ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije; sodelovanje z občino Trst (film, operete, gledališče); nastop Ljubljanske glasbene akademije in Glasbene matice; otvoritev Slovenskega paviljona v Benetkah; možnost magistrskega študija slovenistike na Univerzi v Trstu; nadaljnja rast vpisanih otrok iz mešanih zakonov.	a, b, c, d, e
2012	Konzulat podpira slovenski večer v tržaški knjigarni; veleposlaništvo sodeluje z univerzo eCampus.	a, b, e
2019	Usklajevanje programov sodelovanja v kulturi in izobraževanju za prihodnja leta.	a, c
2022	Ministrstvo za zunanje zadeve in konzulat organizirata predstavitev arhitekturnih del, mreženje med slovenskimi in italijanskimi arhitekti.	a, b, e

Vir: MZEE 2006; 2007; 2008; 2009; 2010; 2011; 2012; 2019; 2022.

Povzetek vsebine KD Slovenije v Italiji po kategorijah:

a) sodelovanje z drugimi državami na področju kulture, znanosti in izobraževanja: aktivnosti so temeljile na izvedbenih programih kulturnega sodelovanja (2006–2007, 2009, 2019), pri čemer so v ospredju dvostranske kulturne prireditve, festivalski dogodki in univerzitetna sodelovanja (lektorati, magistrski študij slovenistike); b) koordinacija veleposlaništev, konzulatov, misij in kulturnih inštitutov: veleposlaništvo Slovenije in generalni konzulat sta glavna koordinatorja kulturnih prireditev, razstav, koncertov, festivalov ter povezovanja z manjšinskimi organizacijami in univerzami; c) pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb: usklajevanje programov sodelovanja v kulturi in izobraževanju (2019) ter implementacija izvedbenih programov (2006–2007, 2011) kažeta na pogajanja in formalizacijo dvostranskih dogovorov; d) ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami in državljani v tujini: konzulat in veleposlaništvo podpirata zamejsko slovensko manjšino pri kulturnih dejavnostih, literarnih večerih, festivalih in projektih (Milje–Koper) ter spodbujata ohranjanje jezika in kulturne identitete; e) promocija pozitivne

državne podobe: Slovenija se promovira prek koncertov, razstav, literarnih večerov, festivalov (Adriatic festival), kulturnih projektov v Milanu, Rimu, Benetkah in drugih mestih ter prek lektoratov in univerzitetnih dejavnosti.

5 Kulturna diplomacija Slovenije na Madžarskem

Med ministrstvom za kulturo Slovenije in Madžarske je bil v letu 2006 podpisan četrti Program sodelovanja v izobraževanju, znanosti in kulturi za obdobje 2006–2008, »ki vsebuje tudi več določil o zagotavljanju pravic madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in slovenske manjšine na Madžarskem«. ¹² Veleposlaništvo Slovenije je sodelovalo pri naslednjih kulturnih prireditvah: literarni večer v sodelovanju s »kulturnim društvom Prijateljski krog Prekmurje in Društvom madžarsko-slovenskega prijateljstva«, predstavitev Slovenije na XIII. budimpeštanskem mednarodnem knjižnem festivalu, ki je gostil tudi slovenske književnike, razstava likovnih del slovenske umetnice, teden sodobnega slovenskega filma, koncert mešanega cerkvenega pevskega zbora, pogovor z dramatikom, gledališkim režiserjem in pisateljem Matjažem Zupančičem na lektoratu za slovenski jezik Univerze Eötvös Loránd (v Budimpešti), redno sodelovanje s Slovenskim društvom v Budimpešti. Na Inštitutu za slovanske in baltske jezike in književnosti na Univerzi Eötvös Loránd pa je v letu 2006/2007 začel potekati študij slovenskega jezika in književnosti kot samostojne študijske smeri (MZEZ 2006, 73). Položaj slovenske manjšine na Madžarskem se je v zadnjih letih izboljšal z dejanji, kot so prenova gornjeseniške dvojezične šole, rešitev problema slišnosti radia Monošter ter dodelitev večjih sredstev za delovanje časopisa Porabje. Ta je v letu 2006 dobil nekaj več sredstev za delovanje in je postal tednik. Kljub temu je pomembna nerešena zadeva ostalo pomanjkanje denarnih sredstev za obnovo kulturnih domov. Na področju kulture imata pomembno vlogo sicer dve slovenski manjšinski organizaciji – Zveza Slovencev na Madžarskem in Državna slovenska samouprava, ki organizirata in izvajata številne (kulturne) prireditve ter krepita položaj slovenske manjšine. ¹³ Pod pokroviteljstvom Zveze Slovencev na Madžarskem (in posredno tudi Urada Vlade Republike

12 Sodelovanje na področju visokega šolstva in znanosti sicer poteka na osnovi Sporazuma o sodelovanju na področju kulture, izobraževanja in znanosti med Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko iz leta 1992 (MZEZ 2010, 86).

13 Dejavnosti Zveze Slovencev na Madžarskem podpira med drugim tudi Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Državna slovenska samouprava, ki tesno sodeluje z Zvezo Slovencev na Madžarskem, pa sodeluje tudi z državnimi organi v Sloveniji, in sicer na področjih ohranjanja maternega jezika in šolstva ter kulturne dejavnosti, obveščanja, razvoja cerkvenega življenja v materinščini, gospodarstva ipd. (Zveza Slovencev na Madžarskem 2014; Zveza Slovencev na Madžarskem 2025).

Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu) je v istem letu izšla Antologija pomurske in porabske sodobne literature (MZEZ 2006, 74).

Študij slovenskega jezika in književnosti kot samostojne študijske smeri na Univerzi Eötvös Loránd je bil v letu 2007 še naprej omogočen. V okviru Slovenskega kulturno-informacijskega centra v Monoštru deluje Radio Monošter s tedensko osemurno oddajo in uredništvo časopisa Porabje. Ta tednik izhaja od leta 1991 in je še danes edini slovenski časopis na Madžarskem, ki v materinem jeziku informira porabske Slovence. Veleposlaništvo je tudi v letu 2007 soorganiziralo slovenske kulturne prireditve, kot so literarni večeri, festival plesa, mednarodni knjižni festival, koncerti ipd. Pri tem je sodelovalo tudi s slovensko manjšino na Madžarskem in Slovenskim društvom v Budimpešti. V Porabju sta dve dvojezični osnovni šoli, narodnostni vrtci ter srednja šola (gimnazija v Monoštru), v katerih poteka pouk slovenskega jezika,¹⁴ a se pri vseh ravneh poučevanja pojavljajo precejšnje prostorske, opremske, finančne, kadrovske in politične težave kot tudi zmanjšano število učencev, predvsem zaradi madžarskih šolskih reform (MZEZ 2007, 73–75).

V letu 2008 je veleposlaništvo organiziralo naslednje dogodke: glasbeni program ob dnevu Evrope, razstavo akademskega slikarja, predstavitev knjige, razstavo v Muzeju vojaške zgodovine v Budimpešti in koncert orkestra Slovenske vojske, fotografsko razstavo ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja ter likovno razstavo. Slovenski generalni konzulat v Monoštru je organiziral pet kulturnih prireditev, ob sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem in Državno slovensko samoupravo pa še več. Poučevanje slovenščine kot samostojne študijske smeri na Univerzi Eötvös Loránd se je nadaljevalo, na Univerzi v Sombotelu pa se je nadaljeval dodiplomski študij slovenskega jezika. Na področju osnovnošolskega izobraževanja v slovenščini ter uporabe slovenščine v narodnostnih vrtcih je bil dosežen napredek, predvsem v kontekstu primerne števila ur v slovenskem jeziku, kadrovske usposobljenosti in obnove prostorov (MZEZ 2008, 74–76).

V letu 2009 je bila na pobudo slovenskega veleposlaništva ob podpori slovenske in madžarske vlade dogovorjena izdaja slovensko-madžarskega in madžarsko-slovenskega slovarja. Na kulturnem področju je veleposlaništvo sodelovalo s Slovenskim društvom v Budimpešti in slovensko manjšino na Madžarskem, sicer pa je v poročilu zunanjega ministrstva omenjena priprava kulturnega praznika z nastopom mešanega pevskega zbora in predstavitev pesniške zbirke slovenske avtorice. V šolskem letu 2009/2010 je ponovno (po petih letih) uveden slovenski narodnostni razred na osnovni šoli v Monoštru. V istem šolskem letu se je nadaljevalo tudi poučevanje slovenščine na Univerzi Eötvös Loránd (MZEZ 2009, 77–78).

14 Narodnostno šolstvo v Porabju ima pomembno vlogo pri usvajanju in ohranjanju maternega jezika, kulture in identitete manjšine (Zavod RS za šolstvo, n. d.).

V letu 2010 se je študij slovenščine na Oddelku za slovansko filologijo Univerze Eötvös Lorand nadaljeval peto leto zapored, visokošolsko sodelovanje pa je potekalo tudi med Univerzo v Mariboru in Univerzitetnim centrom Savaria v Sombotelu, ki sta podpisala sporazum o sodelovanju. Izdajo slovensko-madžarskega in madžarsko-slovenskega slovarja, ki je bil narejen na pobudo veleposlaništva v letu 2009, je usklajeval Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (v nadaljevanju Urad),¹⁵ za strokovno plat pa je skrbel Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Veleposlaništvo Slovenije je (so)organiziralo naslednje kulturne prireditve: slovenski kulturni praznik s predstavitev dvojezične zvočne knjige in z otvoritvijo razstave spremljajočih grafik ter s koncertom godalnega kvarteta, razstavo slik, koncerta mešanega pevskega zbora ter likovno razstavo (Poročilo 2010, str. 86–88). Tudi generalni konzulat je samostojno ali ob sodelovanju z osrednjima organizacijama Porabskih Slovencev organiziral kulturne prireditve. Poučevanje slovenščine v dveh osnovnih in srednjih šolah se je nadaljevalo (MZEZ 2010, 88–89).

V letu 2011 se je nadaljevalo sodelovanje med Univerzo v Ljubljani in Univerzo v Mariboru z univerzami v Budimpešti, Szegedu, Pécsu, Debrecenu in Sombotelu. Veleposlaništvo Slovenije je na področju kulture (so)organiziralo koncert klasične glasbe, predstavitev slovenskih oblikovalcev na Tednu dizajna v Budimpešti, postavitve razstave Voda, naše upanje, ter Junijske dneve Ljubljane v Budimpešti, s predstavljanjem slovenske kulture (MZEZ 2011, 79–80). Generalni konzulat, Zveza Slovencev na Madžarskem in Državna slovenska samouprava so prispevali tudi k promociji slovenske kulture, predvsem skozi pridobitev Hiše rokodelstva,¹⁶ ki je razširila prostorske možnosti za kulturne prireditve v Porabju, organizaciji likovne kolonije, razstav v galeriji slovenskega kulturno-informativnega centra Lipa, obiske pisateljev in umetnikov iz Slovenije ter organizacijo glasbenih in zborovskih prireditev (MZEZ 2011, 81). Po letu 2011 v letnih poročilih ni več zapisanih kulturnih dejavnosti, ki bi bile v neposredni pristojnosti katerihkoli pristojnih državnih akterjev. Dejavnosti KD Slovenije na Madžarskem od leta 2006 do leta 2011¹⁷ so prikazane v spodnji tabeli.

15 Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je vladna služba, ki sodi pod pristojnost Vlade RS. Sodeluje predvsem z MZEZ, Ministrstvom za kulturo in Ministrstvom za šolstvo, njegova naloga pa je skrb za slovenske manjšine v sosednjih državah in izseljence skozi financiranje programov na področjih kulture, jezika, izobraževanja, medijev ipd.

16 Hiša rokodelstva, ki jo je finančno podprla tudi Slovenija, je bila zgrajena v Andovcih, kot zgradba s prostori za rokodelske delavnice. Prostori so sicer primerni tudi za turistične in druge prireditve (Društvo turističnih novinarjev Slovenije 2017; Razvojna agencija Slovenska krajina – Porabje.com 2025).

17 Po letu 2011 niso zabeležene dejavnosti KD na Madžarskem.

Tabela 4: KD Slovenije na Madžarskem v obdobju 2006–2011

Leto	Aktivnost	Kategorija
2006	Podpis četrtega programa sodelovanja v izobraževanju, znanosti in kulturi (2006–2008), veleposlaništvo Slovenije sodeluje pri literarnih večerih, predstavitev, razstavah, filmskih projekcijah, koncertih, sodelovanje z lektoratom in Slovenskim društvom v Budimpešti, začetek študija slovenskega jezika in književnosti na Univerzi Eötvös Lorand, podpora medijem (Radio Monošter, časopis Porabje).	a, b, c, d, e
2007	Nadaljevanje študija slovenistike na Eötvös Lorand, veleposlaništvo soorganizira kulturne prireditve (literarni večeri, festival plesa, mednarodni knjižni festival, koncerti), sodelovanje s Slovenskim društvom in manjšino, podpora dvojezičnemu osnovnošolskemu in srednješolskemu pouku.	a, b, d, e
2008	Veleposlaništvo organizira glasbeni program ob dnevu Evrope, razstave, predstavitev knjig, koncert Slovenske vojske, fotografsko razstavo Primoža Trubarja (o njegovem življenju in delu), likovno razstavo, konzulat organizira kulturne prireditve ob sodelovanju z Zvezo Slovencev in Državno slovensko samoupravo, nadaljevanje pouka slovenščine na univerzah Eötvös Lorand in v Sombotelu.	a, b, d, e
2009	Dogovor veleposlaništva za slovensko-madžarski in madžarsko-slovenski slovar, kulturne prireditve veleposlaništva in konzulata: slovenski kulturni praznik, razstave, koncert mešanega pevskega zbora, nadaljevanje pouka slovenščine na osnovnih in srednjih šolah ter na Eötvös Lorand, sodelovanje z manjšino in Slovenskim društvom.	a, b, c, d, e
2010	Veleposlaništvo (so)organizira kulturne prireditve: slovenski kulturni praznik, razstave, koncerti, literarne predstavitve, konzulat organizira kulturne prireditve v sodelovanju z Zvezo Slovencev in Državno slovensko samoupravo, nadaljevanje poučevanja slovenščine.	a, b, d, e
2011	Nadaljevanje sodelovanja med Univerzo v Ljubljani in madžarskimi univerzami (Budimpešta, Szeged, Pécs, Debrecen, Sombotel), veleposlaništvo (so)organizira koncert klasične glasbe, predstavitev slovenskih oblikovalcev, razstave in kulturne dni, konzulat in manjšinski organi (Zveza, Državna samouprava) prispevajo k promociji kulture: Hiša rokodelstva, likovne kolonije, galerija Lipa, obiski umetnikov, glasbene in zborovske prireditve.	a, b, d, e

Vir: MZEZ 2006; 2007; 2008; 2009; 2010; 2011.

Povzetek vsebine KD Slovenije na Madžarskem po kategorijah:

a) sodelovanje z drugimi državami na področju kulture, znanosti in izobraževanja: veleposlaništvo in ministrstvo vzpostavljata programe dvostranskega sodelovanja (2006–2008) ter podpirata univerzitetni študij slovenistike in mednarodne festivale, poudarek je na kulturnih prireditvah, literarnih večerih, koncertih in filmskih programih; b) koordinacija veleposlaništev, konzulatov, misij in kulturnih inštitutov: veleposlaništvo Slovenije in generalni konzulat usklajujeta prireditve z manjšinskimi organizacijami, lektorati in šolami, koordinirajo projekte, razstave, festivale in kulturne centre (npr. Slovenski kulturno-informacijski center v Monoštru); c) pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb: podpis programa sodelovanja 2006–2008, dogovor za slovensko-madžarski slovar ter sodelovanje med univerzami predstavljajo formalizirane dvostranske dogovore; d) ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami in državljani v tujini: veleposlaništvo in konzulat tesno sodelujeta z manjšinskimi organizacijami (Zveza Slovencev, Državna slovenska samouprava), podpirata medije, kulturne in izobraževalne projekte

ter zagotavljata ohranjanje jezika in identitete Slovencev na Madžarskem; e) promocija pozitivne državne podobe: Slovenija se predstavlja z literarnimi večeri, razstavami, koncerti, filmskimi programi, kulturnimi prazniki, likovnimi kolonijami, galerijami in festivali, pri čimer se poudarja kulturna in umetniška ustvarjalnost ter povezovanje z manjšino.

6 Primerjalna analiza

Analiza KD Slovenije v sosednjih državah razkriva raznolikost praks in instrumentov, s katerimi slovenska zunanja politika uresničuje cilje na področju kulture in izobraževanja, pri tem pa ima MZEZ osrednjo vlogo pri koordinaciji, izvajanju in promociji kulturnih dejavnosti. Za primerjalno analizo je bila oblikovana tabela, ki prikazuje časovni razvoj dejavnosti.

Tabela 5: Prikaz dejavnosti KD Slovenije po kategorijah v vseh štirih sosednjih državah v obdobju 2006–2023

Država	Leto	Aktivnost	a) Sodelovanje z drugimi državami	b) Koordinacija veleposlanštev/konzulatov	c) Pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb	d) Ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami	e) Promocija pozitivne državne podobe
Hrvaška	2006	Gostovanje slovenskih umetnikov; predlog kulturnega centra.	✓	✓	–	–	✓
	2007	Delovanje slovenskih umetnikov; ustanovitev novih društev.	✓	✓	–	✓	✓
	2008	Organizacija razstav, koncertov, kulturnih dni; sodelovanje z muzeji.	✓	✓	–	✓	✓
	2009	Slovenski dnevi v knjižnicah; projekt Besede in riječi.	✓	✓	–	✓	✓
	2010	Razstave, protokoli o izobraževalnem sodelovanju; obeleževanje kulturnih praznikov.	✓	✓	✓	✓	✓
	2011	Razstave; koncert ob 20. obletnici samostojnosti.	✓	✓	–	✓	✓
	2016–2017	Dnevi slovenskega filma.	✓	✓	–	–	✓
	2018	Odprtje slovenskega lektorata na Reki.	✓	✓	–	–	✓
	2021–2022	Podpora slovenski manjšini za jezikovno in kulturno ohranjanje.	–	–	–	✓	✓
Avstrija	2006	Izmenjave in kulturne prireditve; spremljanje društev; podpora manjšini.	✓	✓	–	✓	✓
	2007	Drugi program sodelovanja 2008–2012; dvojezični pouk.	✓	✓	✓	✓	✓

Država	Leto	Aktivnost	a) Sodelovanje z drugimi državami	b) Koordinacija veleposlaništev/konzulatov	c) Pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb	d) Ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami	e) Promocija pozitivne državne podobe
	2008	Prireditve ob kulturnih praznikih; predsedovanje Svetu EU; izobraževalno sodelovanje.	✓	✓	–	✓	✓
	2009	Organizacija kulturnih dogodkov; podpora manjšinskim založbam.	✓	✓	–	✓	✓
	2010	Aktivnosti za državni slovenski kulturno-informacijski center; podpora katedri za slovenistiko.	✓	✓	–	✓	✓
	2011	Ustanovitev SKICA; koncerti; promocija prek spletnih strani.	✓	✓	–	✓	✓
	2013	Odprtie Slovenske čitalnice v Gradcu.	✓	✓	–	✓	✓
	2017	Podpis programa sodelovanja 2017–2021.	✓	✓	✓	✓	✓
	2023	Načrtovanje programa 2023–2027.	✓	✓	✓	✓	✓
Italija	2006	Izvedbeni program 2004–2007; kulturne prireditve konzulata.	✓	✓	–	✓	✓
	2007	Likovne razstave, koncerti, medijski posvet.	✓	✓	–	✓	✓
	2008	Koncert s predsedniki obeh držav; teden slovenskega filma.	✓	✓	–	✓	✓
	2009	Sofinanciranje razstave; literarno srečanje; kulturne prireditve konzulata.	✓	✓	–	✓	✓
	2010	Priprava zbornika; razstave in koncerti; lektorati za slovenski jezik.	✓	✓	–	✓	✓

Država	Leto	Aktivnost	a) Sodelovanje z drugimi državami	b) Koordinacija veleposlaništev/konzulatov	c) Pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb	d) Ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami	e) Promocija pozitivne državne podobe
	2011	Razstave, koncerti, Slovenski paviljon v Benetkah; magistrski študij slovenistike.	✓	✓	–	✓	✓
	2012	Slovenski večer v Trstu; sodelovanje z univerzo eCampus.	✓	✓	–	✓	✓
	2019	Usklajevanje prihodnjih programov sodelovanja.	✓	✓	✓	–	–
	2022	Predstavitve arhitekturnih del; mreženje.	✓	✓	–	–	✓
Madžarska	2006	Podpis programa 2006–2008: literarni večeri, razstave, filmi, koncerti; študij slovenistike; podpora medijem.	✓	✓	✓	✓	✓
	2007	Nadaljevanje študija; prireditve; sodelovanje z manjšino.	✓	✓	–	✓	✓
	2008	Glasbeni program, razstave, koncert Slovenske vojske, sodelovanje z manjšino.	✓	✓	–	✓	✓
	2009	Slovensko-madžarski slovar; kulturni praznik; razstave; nadaljevanje pouka slovensčine.	✓	✓	✓	✓	✓
	2010	Kulturni praznik, razstave, koncerti, literarne predstavitve; podpora manjšini.	✓	✓	–	✓	✓
	2011	Sodelovanje med univerzami; koncerti, razstave, Tedni Ljubljane.	✓	✓	–	✓	✓

Vir: MZEZ 2006; 2007; 2008; 2009; 2010; 2011; 2012; 2013; 2016; 2017; 2018; 2019; 2021; 2022; 2023.

Tabela sistematično prikazuje aktivnosti KD Slovenije v posamezni državi po letih. Vsak vnos vsebuje opis konkretnih dejavnosti (npr. organizacija razstav, koncertov, filmskih projekcij, podpis dvostranskih programov sodelovanja) in hkrati označuje, v katero izmed petih kodiranih kategorij spadajo. Tako je mogoče neposredno primerjati, katera področja so bila v posamezni državi v določenem obdobju posebej izpostavljena, ter prepoznati skupne značilnosti in razlike v pristopih.

Povzetek po kategorijah KD v vseh štirih državah:

a) sodelovanje z drugimi državami na področju kulture, znanosti in izobraževanja: v vseh državah je MZEZ Slovenije organiziralo ali podpiralo dvostranske programe sodelovanja, izobraževalne projekte (npr. univerzitetni študij slovenistike), festivale, literarne večere, razstave, koncerte in filmske projekcije. Programi so formalizirani z dvostranskimi sporazumi ali izvedbenimi programi; b) koordinacija veleposlaništev, konzulatov, misij in kulturnih inštitutov: veleposlaništva in konzulati koordinirajo kulturne prireditve, sodelujejo z manjšinskimi organizacijami, lektorati in šolami ter usklajujejo projekte in programe (npr. kulturni centri: SKICA, Slovenska čitalnica, kulturno-informacijski center Lipa); c) pogajanje in implementacija mednarodnih pogodb (kulturna področja): formalni dvostranski programi sodelovanja in pogodbe (Slovenija–Avstrija, Slovenija–Madžarska, dogovori za slovensko-madžarski slovar) omogočajo institucionalizirano kulturno sodelovanje; d) ohranjanje odnosov z narodnimi manjšinami in svojimi državljani: MZEZ in konzulati aktivno sodelujejo z narodnimi manjšinami (Slovenci na Hrvaškem, Koroškem, v Italiji, Porabju), podpirajo društva, medije, kulturne prireditve in jezikovno izobraževanje. Ohranjanje kulturne identitete in jezika je bilo ključno pri vseh državah; e) promocija pozitivne državne podobe: promocija Slovenije poteka prek koncertov, razstav, filmskih projekcij, kulturnih praznikov, literarnih večerov, likovnih kolonij, festivalov in drugih dogodkov. Dogodki so namenjeni tako lokalnim prebivalcem kot manjšinam in prispevajo k ugledu Slovenije v tujini.

Analiza delovanja Slovenije na področju KD v sosednjih državah kaže, da je bilo v obravnavanem obdobju mogoče zaznati več skupnih značilnosti, ob tem pa je bila opazna odsotnost celovitega strateškega pristopa. Kot najbolj pozitiven vidik KD Slovenije v sosednjih državah je možno izpostaviti predvsem razvejano mrežo različnih kulturnih dejavnosti, ki so krepile prepoznavnost slovenske umetnosti. Kulturne dejavnosti so obsegale jezik in literaturo, uprizoritvene (vizualne) umetnosti, film, gledališče, ples, likovno umetnost, fotografijo, arhitekturo, oblikovanje, razstave, glasbo, intermedijsko umetnost, kulturno dediščino ipd. Podpore slovenskim manjšinam iz poročil v splošnem ocenjujemo kot dobro, predvsem v Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Na Hrvaškem pa se zdi nekoliko šibkejša, saj iz poročil ni bilo

možno videti kontinuiranega sodelovanja s slovensko manjšino na Hrvaškem. Prisotnost lektoratov kot institucionalizirane oblike KD in podpore slovenskemu jeziku je zabeležena z Italijo in Madžarsko, v Avstriji in na Hrvaškem (razen odprtja lektorata v letu 2018) pa ni omenjeno njihovo delovanje. Med sosednjimi državami Slovenije uradna dvojezičnost ne obstaja samo na Hrvaškem. Slovenski jezik na Hrvaškem tam nima uradnega statusa, kar omejuje njegovo uporabo v izobraževanju ter vpliva tudi na oblikovanje kulturnih programov in dejavnosti manjšine. Neenakomerna zastopanost se kaže tudi pri slovenskih državnih kulturnih centrih in konzulatih. Konzularna podpora kulturnim dejavnostim le na Hrvaškem ni bila zabeležena. Medtem ko je bil v Avstriji ustanovljen državni slovenski kulturni center, se na Hrvaškem, v Italiji in na Madžarskem to ni zgodilo, kar v praksi pomeni neenako institucionalno prisotnost in asimetričnost KD Slovenije v regiji. Kulturni centri imajo dvojno vlogo: na eni strani nudijo podporo slovenski manjšini pri ohranjanju jezika in kulture, na drugi pa delujejo kot učinkovito orodje KD pri predstavljanju Slovenije tujim javnostim. Vzpostavitev manjkajočih kulturnih centrov v tujini bi lahko pomembno prispevala tako k utrjevanju identitete slovenske manjšine na Hrvaškem, v Italiji in na Madžarskem kot tudi k širši promociji pozitivne podobe Slovenije v mednarodnem prostoru.

Velja omeniti tudi nekatere terminološke nedoslednosti, ki se pojavljajo v poročilih. Pri analizi poročil opazimo, da se izraz »kulturna diplomacija« sam po sebi v dokumentih ne pojavlja – čeprav eksplicitno gre za KD, saj jo načrtuje, organizira ali financira MZEZ Slovenije s svojimi uradnimi zunanjepolitičnimi (kulturnimi) institucijami. Izrazi, ki se v poročilih pojavljajo, so »kulturno sodelovanje« (MZEZ 2010; MZEZ 2011), »mednarodno sodelovanje v kulturi« (MZEZ 2012; MZEZ 2015; MZEZ 2016; MZEZ 2017; MZEZ; 2018; MZEZ 2019; MZEZ 2020; MZEZ 2021) ter »javna diplomacija« (MZEZ 2012; MZEZ 2013; MZEZ 2014; MZEZ 2015; MZEZ 2016; MZEZ 2017; MZEZ 2018; MZEZ 2019; MZEZ 2020; MZEZ 2021; MZEZ 2022). Čeprav se opisujejo vsebine, ki sodijo v okvir KD, uradna dokumentacija tega pojma kot strateškega in konceptualnega termina ne uporablja, kar kaže na prakso, kjer so kulturne dejavnosti obravnavane predvsem kot instrumenti zunanje-političnega delovanja znotraj javne diplomacije ali medkulturnih odnosov, brez eksplicitnega pojmovnega označevanja KD.

7 Zaključek

Poročila kažejo, da je Slovenija v obdobju 2006–2023 relativno uspešno in postopno razvijala KD v sosednjih državah. Če odgovorimo na naše raziskovalno vprašanje, velja izpostaviti, da so bili najmočnejši poudarki KD Slovenije na pestrosti kulturnih vsebin, s katerimi se je krepila promocija pozitivne državne podobe. Celostna analiza poročil kaže tudi, da KD Slovenije v sosednjih državah ni povsem enotna, predvsem se to kaže pri asimetričnosti institucionalne prisotnosti. Sami menimo, da bi večja institucionalna prisotnost bistveno prispevala k utrjevanju identitete slovenske manjšine, zlasti za slovensko manjšino na Hrvaškem, ki ni deležna ne dvojezičnosti ne državnega kulturnega centra. Z državnimi kulturnimi centri bi slovenske manjšine pridobile dodatne vsebinske, prostorske in simbolne opore, saj bi s tem hkrati krepili njihovo vitalnost in mednarodno prepoznavnost lastne kulturne ustvarjalnosti. Takšna politika bi pomenila korak naprej k večji konsistentnosti KD Slovenije, ki bi iz priložnostne podpore posameznim projektom prerastla v dolgoročno zasnovano sistemsko prakso.

Literatura in viri

- Bojinović Fenko, A., 2014. *Mehka moč v zunanji politiki in mednarodnih odnosih*. Fakulteta za družbene vede, Založba FDV, Ljubljana, https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/zalozba/mehka-mo%C4%8D-v-zunanji-politiki_acmo-16.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- Društvo turističnih novinarjev Slovenije, 2017. *Slovensko Porabje – nenehen boj za ohranitev jezika in kulture majhne slovenske skupnosti*, <https://turisticni-novinarji.si/2017/11/06/slovensko-porabje-nenehen-boj-za-ohranitev-jezika-in-kulture-majhne-slovenske-skupnosti-2/> (dostop 1. 10. 2025).
- Mark, S., 2009. A Greater Role for Cultural Diplomacy. V I. d’Hooghe & E. Huijgh (ur.), *Discussion Papers in Diplomacy*. Netherlands Institute of international relations “Clingendael”, Clingendael, https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20090616_cdsp_discussion_paper_114_mark.pdf (dostop 2. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2006. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2006*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2006.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2007. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2007*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2007.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2008. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2008*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2008.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2009. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2009*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2009.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2010. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2010*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2010.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2011. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2011*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2011.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2012. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2012*. Ministrstvo za zunanje in evropske

- zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2012.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2013. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2013*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2013.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2014. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2014*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2014.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2015. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2015*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/PorociloMZZ_2015.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2016. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2016*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/PorociloMZZ_2016.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2017. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2017*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/PorociloMZZ_2017.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2018. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2018*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo2018.pdf> (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2019. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2019*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Porocilo_MZZ_2019.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2020. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2020*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/porocilo2020.pdf> (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2021. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2021*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/porocilo2021.pdf> (dostop 1. 10. 2025).

- si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Letno-porocilo-MZZ-2021.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2022. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2022*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Letno-porocilo-Ministrstva-za-zunanje-zadeve-2022.pdf> (dostop 1. 10. 2025).
- MZEZ – Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, 2023. *Letno poročilo Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije 2023*. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije, Služba za strateške študije in analize, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/letna-porocila/Letno-porocilo-Ministrstva-za-zunanje-in-evropske-zadeve-2023.pdf> (dostop 1. 10. 2025).
- Narodni svet koroških Slovencev, 2025. *Dvojezično šolstvo na Koroškem*. https://www.nsk.at/za_vas_fuer_euch/sl/C23/sholstvo-nks (dostop 1. 10. 2025).
- Računsko sodišče, Republika Slovenija, 2017. *Revizijsko poročilo: Učinkovitost dodeljevanja sredstev Urada Vlade Republike Slovenije za zamejstvu in po svetu*. Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/revizija/788/USZS_SP15.pdf (dostop 1. 10. 2025).
- Rana, K. S. 2007. *Bilateral Diplomacy*. Malta, DiploFoundation.
- Rana, K. S., 2002. *Bilateral Diplomacy*. Geneva & Malta, DiploHandbooks.
- Razvojna agencija Slovenska krajina – Porabje.com, 2025. *Andovci*. <https://porabje.com/sl/andovci/> (dostop 1. 10. 2025).
- Udovič, B. & Podgornik, A., 2016. Cultural Diplomacy of Slavic European Union Member States: a Cross-Country Analysis. *TalTech Journal of European Studies*, 6 (2), 117–136, <https://doi.org/10.1515/bjes-2016-0015>
- Vieytes, E. J., 2016. Cultural Traits as Defining Elements of Minority Groups. *The Age of Human Rights Journal* 7, 6–28.
- Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (ZORSSZNM)*. Uradni list RS 43 (2006).
- Zamorano, M. M., 2016. Reframing Cultural Diplomacy: the Instrumentalization of Culture under the Soft Power Theory. *Culture Unbound* 8 (2), 165–186, <https://doi.org/10.3384/cu.2000.1525.1608165>
- Zavod RS za šolstvo, n. d. *Zamejsko šolstvo*, <https://www.zrss.si/mednarodno-sodelovanje/slovinci-izven-meja/zamejsko-solstvo/> (dostop 1. 10. 2025).
- Zveza Slovencev na Madžarskem, 2014. *Dobrodošli na uradni spletni strani* [Spletna stran]. <https://www.zveza.hu/sl/> (dostop 1. 10. 2025).
- Zveza Slovencev na Madžarskem, 2025. *O Slovencih na Madžarskem*. <https://slovinci.hu/sl/o-slovincih-na-madzarskem/> (dostop 1. 10. 2025).

Comparative Analysis of Slovenia's Cultural Diplomacy in Neighbouring Countries (2006–2023)

Abstract

This article presents a comparative analysis of the cultural diplomacy of Slovenia in its four neighbouring countries – Austria, Italy, Hungary, and Croatia – over the period from 2006 to 2023. The study is based on a systematic review of annual reports issued by the Ministry of Foreign and European Affairs and focuses on selected cultural projects implemented by Slovenia in these countries. The analysis employs a qualitative approach to examining the content of the reports. The findings indicate that Slovenia has pursued cultural diplomacy in neighbouring countries through a relatively diverse set of practices and a wide range of cultural content. At the same time, the analysis reveals certain limitations and areas for improvement, which are closely linked to institutional support. The results provide a basis for further research on the optimisation of cultural diplomacy, particularly with regard to the development of long-term strategies and the expansion of access to cultural content.

Keywords: cultural diplomacy, Slovenia, neighbouring countries, comparative analysis, Ministry of Foreign and European Affairs, cultural projects

